

MIX. Θ. ΜΗΛΙΓΚΟΥ: ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΙ «ΑΚΡΟΒΑΤΙΣΜΟΙ»
(«Ακτίνες», Νοέμβριος 2002, σελ. 292-297)

«Κανείς δέν μπορεί νά σταματήσει τήν έρευνα τής ιατροβιολογίας -ϊσως καί δέν πρέπει νά τή σταματήσει, όσο προκλητική καί αν παρουσιάζεται. Ο Παράκελσος (1493-1541) πίστευε ότι τό μεγάλο βιβλίο τής Φύσης εἶναι υπογεγραμμένο από τό Θεό καί ὁ ολοκληρωμένος ἄνθρωπος ὀφείλει νά μελετήσει ἀπ' εὐθείας καί νά τό αποκρυπτογραφήσει. Τό πρόβλημα, γιά τό ὅποιο τόσος λόγος γίνεται, δέν σχετίζεται μέ τήν έρευνα καθ' ἑαυτή («ή διείσδυση στά μυστικά τής θεϊκῆς σοφίας συγκινεῖ»), τό πρόβλημα ἔχει νά κάνει μέ τή χρηστική της. Θέλουμε νά πιστεύουμε στό ἄγνό «έλατήριο», πού κινεῖ τή βούληση τοῦ έρευνητοῦ γιά τήν ὠφελιμότητα τοῦ ἀποτελέσματος. Ἐπιθυμοῦμε ὁ «τολμηρός» έρευνητής «νά μήν δοκιμάσει τήν ἁμαρτίαν» ἀπό τίς συνέπειες τής έρεῦνης του, κάτι πού συνέβη μέ τούς φυσικούς, πού κατεσκεύασαν τήν ἀτομική βόμβα καί δήλωναν μετάνοια (δήλωση τοῦ «πατέρα τής βόμβας», P. Oppenheimer). Κανείς δέν μπορεί νά ἀμφιβάλλει ὅτι ὁ Θεός φωτίζει τό νοῦ τοῦ κάθε ἐπιστήμονος καί Αὐτός τοῦ ἐπιτρέπει, «εἰς καιρόν», νά φθάσει σέ τόσο ἐκπληκτικές δυνατότητες γνώσεως καί τεχνολογίας».

«Όταν, λοιπόν, ἐρχόμαστε νά «νομοθετήσουμε» γύρω ἀπό ἀνθρωπολογικά θέματα (βελτίωση ὑγείας, ποιότητα ζωῆς), δέν μπορούμε νά ἀποφασίζουμε, χωρίς νά ἔχουμε ὑπ' ὄψιν ὅλες τίς Ἐπιστήμες, πού ἀφοροῦν στόν Ἄνθρωπο καί τά δικαιώματά του. Κάθε «ἀπόφαση» δέν μπορεί νά ἀγνοεῖ τήν μοναδικότητα (βιολογική καί ψυχοπνευματική) τοῦ ἀτόμου, τήν αὐτοδυναμία του, τίς πνευματικές του ἀνάγκες, τό μεγαλεῖο τής ὑποστάσεώς του. Καμμιά «ἀπόφαση» νόμου δέν μπορεί νά ἀγνοεῖ τό θρησκευτικό συναίσθημα, τά ἦθη καί τίς ἀξίες τής κοινωνίας, μέσα στήν ὁποία βιώνει τό ἄτομο. Ἀρμόδιοι μελετηταί τονίζουν ὅτι ἡ ἑτερότητα τῶν λαῶν πρέπει νά εἶναι σεβαστή στους διαφόρους τομεῖς τής ζωῆς, εἰδικώτερα δέ στους τομεῖς τής ἱατρικῆς τους. Ἡ έρευνα καί ἡ πρακτική ἐφαρμογή στόν ἄνθρωπο «πρέπει νά κινῶνται στά πλαίσια πού ἀρμόζουν στίς καθιερωμένες καί ἀναλλοίωτες ἀξίες τής ζωῆς καί νά εἶναι θεμελιωμένες στήν ἐμπιστοσύνη τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου» («Lancet», Editorial, 10.7.82). Συνεπῶς, τό ἦθος τής καθόλου ἐπιστήμης πρέπει νά ἀπορρέει, πάντοτε, ἀπό τήν πολιτισμική ταυτότητα τοῦ τόπου, μέσα στόν ὅποιο ζοῦν καί κινῶνται οἱ ἐπιστήμονες έρευνητές καί οἱ ἀποδέκτες τῶν ἐπιστημονικῶν ἀγαθῶν. Δέν «παγκοσμιοποιοῦνται» τά πάντα!

«Στήν πολλά ὑποσχόμενη, ἀλλά καί προκλητική, ἱατρική γνώση καί τεχνολογία, προβάλλει ἡ ἀπαίτηση σοβαρῆς ἀντιμετωπίσεως ἀπό κάθε ἄμεσα «ἐμπλεκόμενο». Ἰδιαίτερος ἡ ευθύνη βαρύνει τόν ἐπιστήμονα, πού θέλει «νά παίζει τό Θεό» (Bull. Med. Ethics, 1992). Πρίν ἀπό κάθε ἱατρική ἐνέργεια χρειάζεται σκέψη, ἡ ὁποία ὀφείλει νά βασίζεται σέ μιά ἠθική, μέ ρίζες σέ ἀνώτερη φιλοσοφία ἢ θρησκεία. Ὁ Ἴπποκράτης θεωροῦσε τή Φιλοσοφία ἀδελφή καί συγκάτοικο τής Ἰατρικῆς: «Ἱστορίην σοφίης γάρ δοκέω ἱατρικῆς ἀδελφὴν καί ξοῖνικον». Αὐτό πού καθοδηγεῖ, πάντα, τόν ἐπιστήμονα εἶναι ἡ σοφία, ἔλεγε ὁ J. Lejeune, καί αν οἱ ἀρμόδιοι ἐπιστήμονες ξεχνοῦν ὅτι ὑπάρχει, πάνω ἀπ' ὅλα, μιά ὑπερφυσική ἠθική, ὅλα θά τρέμουν μπροστά σέ μιά διεστραμμένη βιολογία!

Σήμερα, προπάντων, πρέπει νά ἔχει ἐφαρμογή ἡ ἄποψη ὅτι «ἡ ἐπιστημονική καί φιλοσοφική έρευνα τής ἀλήθειας πρέπει νά συνδέονται μέ τήν ἀρετή καί τήν ἠθική» (Πυθαγόρεια Φιλοσοφία). Μιά τέτοια σύνδεση ὑπόσχεται πολλά. Ἰδιαίτερα ἐπισημαίνεται ὅτι ἕνας διάλογος τής Ἰατρικῆς μέ τή Χριστιανική Ἠθική θά δώσει θετικά ἀποτελέσματα. Ἡ Χριστιανική Ἠθική δέν ἀντιτίθεται στά ἱατρικά ἐπιτεύγματα, ὅταν αὐτά δέν ἀγνοοῦν τό σεβασμό στήν ἀνθρώπινη ζωή. Στή χριστιανική ἀντίληψη «ἠθικό εἶναι αὐτό πού δέν ἀπομακρύνει ἀπό τό Θεό. Εἶναι ὅ,τι συντηρεῖ τή λειτουργία τοῦ αὐτεξουσίου, μέσα μας, ὅ,τι διατηρεῖ, τελικά, τήν ψυχοσωματική ἰσορροπία» (π. Νικόλαος Χατζηνικολάου: «Βιοϊατρική καί Βιοηθική». Εἰς: «Ενημέρωση τῶν Γιατρῶν, Ἰούν. Ἰούλ. 2000).»